МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Гуманітарний інститут
Кафедра української мови

ЗАТВЕРДЖЕНО
Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи
_____ О.Б. Жильцов
«03» _____09_____ 2015 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА

Спеціальність *8.02030301 Українська мова і література*

Київ 2015

Робоча програма *дисципліни «Прикладна лінгвістика»* для студентів за напрямом підготовки *8.02030301 Українська мова і література* галузі знань *0203 Гуманітарні науки.* – 2015 року.

Розробник – Доценко Олена Леонідівна, доцент кафедри української мови, кандидат філологічних наук, доцент

Схвалено на засіданні кафедри української мови, протокол № 1 від «2» вересня 2015 р.

Завідувач кафедри _____ С.О. Караман

Заступник директора
Гуманітарного інституту
з науково-методичної та
навчальної роботи _____ О.В.Єременко
"_____"_____2015 р.

© Доценко, 2015 рік
© КУБГ, 2015 рік

Зміст

	Пояснювальна записка	4
	Структура програми навчальної дисципліни	6
I.	Опис предмета навчальної дисципліни	6
II.	Тематичне планування навчальної дисципліни	7
III.	Програма	8
IV.	Навчально-методична карта дисципліни «Прикладна лінгвістика»	12
V.	Плани семінарських занять	13
VI.	Завдання для самостійної роботи	20
	Карта самостійної роботи магістра	22
VII.	Система поточного та підсумкового контролю	23
VIII.	Методи навчання	26
IX.	Методичне забезпечення курсу	27
X.	Питання до екзамену з курсу	28
XI.	Рекомендована література	30

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма вивчення навчальної дисципліни "Прикладна лінгвістика" складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки магістрів напряму (спеціальності) «Українська мова і література».

Метою викладання навчальної дисципліни «Прикладна лінгвістика» є дослідження устрою і функціонування мови в нелінгвістичних наукових дисциплінах і в різних галузях практичної діяльності людини.

Основними завданнями вивчення дисципліни "Українська мова (за професійним спрямуванням)" є:

1) знати основні методи і прийоми перекладацької справи;

2) знати завдання, методи і прийоми інтерлінгвістики (створення штучних мов);

3) уміти добирати ефективні методики пошуку, уніфікації та класифікації інформації (текстів) [інформаційна лінгвістика],

4) використовувати оптимальні методи укладання словників (практична лексикографія);

5) користуватися корпусами даних різних типів під час підготовки лінгвістичних наукових робіт;

6) знати основні типи лінгвістичних експертиз, що використовуються у юридичній практиці.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати :

1) основні методики діагностики й мовленнєвої симптоматики психічних захворювань із патологією мовлення;

2) шляхи розв'язання практичних лінгвістичних проблем у сфері судочинства й криміналістики;

3) методик і моделі нейролінгвістичного програмування, мовленнєвих технологій у сферах бізнесу, управління, ЗМІ, іміджмейкерства, рекламної справи, PR-технологій тощо;

4) створення систем транскрипції та транслітерації, упорядкування термінології, формування машинних фондів мови, словників тощо;

5) принципи функціонування електронних лексикографічних джерел та баз даних різних типів.

вміти :

1) проводити лінгвістичні експертизи текстів різних жанрів;

2) користуватися електронними лінгвістичним базами даних;

3) використовувати електронні лексикографічні системи;

4) формулювати словникові статті лексикографічних джерел різних типів;

5) визначати методи лінгвістичного впливу на реципієнта, уміти їх використовувати.

Робоча навчальна програма з цієї дисципліни є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою

української мови на основі освітньо-професійної програми підготовки спеціалістів відповідно до навчального плану для названої спеціальності.

Робочу навчальну програму укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчання.

Структура програми навчальної дисципліни

І. Опис предмета навчальної діяльності

Предметом дисципліни «Прикладна лінгвістика» є устрій і функціонування мови в нелінгвістичних наукових дисциплінах і в різних галузях практичної діяльності людини, а також теоретичне осмислення такої дисципліни.

Курс:	**Напрям, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень**	**Характеристика навчальної дисципліни**
Кількість кредитів, відповідних ECTS: 2 **Змістові модулі**: 2 **Загальний обсяг дисципліни (години)**: *72* **Тижневих годин**: *2 години*	Галузь знань *0203 Гуманітарні науки* Спеціальність *8.02030301 Українська мова і література* **Освітньо-кваліфікаційний рівень** *магістр*	Нормативна **Рік підготовки**: *6* **Семестр**: *11* **Аудиторні заняття:** 24 *годин,* з них: ***Лекцій***(теоретична підготовка)*: 12годин.* ***Семінарські заняття***: *12 годин.* ***Самостійна робота***: *44 години* ***Модульний контроль:*** *4 години* ***Вид контролю***: *МК, ПМК.*

II. Тематичне планування навчальної дисципліни

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Кількість годин						
		Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Самостійна робота	Підсумковий контроль
Змістовий модуль I. Машинозорієнтовані напрями прикладної лінгвістики								
1	Завдання, методи і напрями прикладної лінгвістики	14	4	2		2	10	
2	Комп'ютерна і корпусна лінгвістика	10	4	2		2	6	
3	Лексикографія та термінознавство. Електронні лексикографічні системи	10	4	2		2	6	
4	Машинний переклад	10	4	2		2	6	
	Модульна контрольна робота	2						**2**
	Разом	**46**	**16**	**8**		**8**	**28**	**2**
Змістовий модуль II. Антропоцентризовані напрями прикладної лінгвістики								
5	Психолінгвістика	12	4	2		2	6	
6	Юридична лінгвістика	12	4	2		2	10	
	Модульна контрольна робота	2						**2**
	Разом	**26**	**8**	**4**		**4**	**16**	**2**
	Семестровий контроль	***Залік***						
	Разом за навчальним планом	**72**	**24**	**12**		**12**	**44**	**4**

III. Програма

Модуль 1. Машинозорієнтовані напрями прикладної лінгвістики

Лекція 1. Завдання, методи і напрями прикладної лінгвістики (2 год.)

Прикладна лінгвістика як розділ мовознавства, спрямований на розв'язання практичних завдань різних галузей науки й техніки, повсякденного життя людини, суспільства на підставі теоретичного доробку досліджень мови й мовлення

Функціональний підхід до визначення напрямів прикладної лінгвістики. Оптимізацією комунікативної функції мови у прикладних лінгвістичних дослідженнях. Соціальна функція мови. Епістемічні функція та її реалізується у галузях прикладної лінгвістики. Оптимізація когнітивної функції мови.

Напрями прикладної лінгвістики. Патопсихолінгвістичний напрям. Юридична лінгвістика. Методика навчання рідній й іноземній мовам. Лінгвістика комунікативного впливу. Лінгвопроектування. Лексикографічне та прескриптивне спрямування прикладної лінгвістики. Комп'ютерна лінгвістика і машинний переклад.

Методи прикладної лінгвістики.

Семінар 1. Завдання, методи і напрями прикладної лінгвістики (2 год.)

Лекція 2. Комп'ютерна і корпусна лінгвістика (2 год.)

Розробку автоматизованих методів зберігання, обробки, переробки й використання лінгвістичних знань. Фундаментальні проблеми, пов'язані із представленням і моделюванням мовної системи, тезаурусів знань. Комп'ютерна репрезентацією граматики й рольової структури висловлень в автоматичних системах. Взаємодієя вербаліки й невербаліки, мовних і фонових знань у комунікації. Метафоричним моделюванням і процесами розпізнавання повідомлень.

Лінгвістичні проблеми штучного інтелекту: розпізнавання й синтез мовлення, тексту; розробка метамов і мов репрезентації знань, лінгвістичних процесорів, здатних опрацьовувати тексти у стандартний спосіб для будь-якої системи перетворення мовної інформації: інтелектуальних інтерфейсів, баз даних, моделювання діалогу.

Лінгвістичне забезпечення різних прикладних систем: опрацювання письмового тексту, автоматичного анотування (упорядкування стислих відомостей про документ), індексування (перекладу на інформаційно-пошукову мову), редагування (виправлення помилок) й реферування (стислого викладу змісту документа), перекладу, аналізу запитів користувача природною мовою до інформаційної системи, інтелектуальних машинних словників, машинних фондів мовних одиниць, природномовного інтелектуального інтерфейсу, а також моделювання дослідницької лінгвістичної діяльності, автоматизованих робочих місць лінгвіста і т. ін.

Корпусна лінгвістика як галузь прикладного мовознавства. Корпусний аналіз як метод мовного аналізу. Корпус даних. Одиниця зберігання корпусу даних. Корпус текстів. Спосіб репрезентації і зберігання корпусу даних. Типи корпусів даних. Дослідні корпуси. Ілюстративні корпуси. Динамічні і статичні корпуси текстів. Вимоги до корпусів текстів.

Семінар 2. Комп'ютерна і корпусна лінгвістика (2 год.)

Лекція 3. Лексикографія та термінознавство. Електронні лексикографічні системи (2 год.)

Лексикографія як розділ мовознавства. Історія українського словникарства.

Класифікація словників. Енциклопедичні словники, їх особливості. Лінгвістичні словники, їх особливості: одно- й багатомовні словники, тлумачні, етимологічні, орфографічні, орфоепічні, паронімів, синонімів, фразеологічні ін. Термінологічні словники.

Електронні лексикографічні системи.

Способи номінації спеціальних наукових понять. Місце термінолексики у системі загальнолітературної та спеціалізованої мови.

Загальні параметри класифікації термінологічних одиниць (за структурою, генетичними, семантичними, словотвірними і функціональними характеристиками).

Співвідношення національних та інтернаціональних елементів у терміносистемі.

Продуктивність / непродуктивність моделей і способів термінотворення.

Закономірності і специфіку розвитку термінологічної системи. Унормування і стандартизація терміносистеми.

Семінар 3. Лексикографія та термінознавство. Електронні лексикографічні системи (2 год.)

Лекція 4. Машинний переклад (2 год.)

Переклад текстів (письмових та усних) з однієї природної мови на іншу за допомогою комп'ютера. Багатомовні онтологічні ресурси, такі як WordNet та UWN. багатомовні онтологічні ресурси, такі як WordNet та UWN.

Підходи до побудови алгоритмів машинного перекладу: заснований на правилах (rule-based: ПРОМТ в Росії, SYSTRAN у Франції, Linguatec у Німеччині тощо) і статистичний, або заснований на статистиці (statistical-based: Google).

Статистичний машинний переклад як різновид машинного перекладу тексту, заснований на порівнянні великих обсягів мовних пар.

Види систем машинного перекладу. Системи на основі граматичних правил (Rule-Based Machine Translation, RBMT). Статистичні системи (Statistical Machine Translation, SMT). «Гібридні» системи.

Попередня підготовка тексту та постредагування.

Системи послівного перекладу (word-for-word translation), доповнені деякими допоміжними граматичними конструкціями.

Структурно-граматичні системи машинного перекладу, що базуються на морфологічних кореляціях між вхідною та вихідною мовами -"морфологічні системи" (наприклад, українсько-російський машинний переклад та навпаки).

Структурно-граматичні системи машинного перекладу, що спираються на синтаксичні кореляції між вхідною та вихідною мовами - "синтаксичні системи".

Структурно-семантичні системи машинного перекладу, що оперують глибинними структурами вхідного та вихідного контекстів.

Автоматизовані робочі місця (станції) перекладача як інтерактивні словниково-орієнтовані системи машинного перекладу з великими за обсягом і деталізованими термінологічними словниками.

Семінар 4. Машинний переклад (2 год.)

Змістовий модуль 2. Антропоцентризовані напрями прикладної лінгвістики

Лекція 1. Психолінгвістика (2 год.)

Психолінгвістика як галузь мовознавства, предмет і завдання психолінгвістики. Психопатолінгвістка.

Мовні здібності людини в нормі та в патології. Мовлення при змінених станах свідомості.

Співвідношення мовної і правової поведінки особи.

Вербальні засоби впливу на людину і групи людей у ситуаціях, що можуть мати правові наслідки.

Істина й неправда в словесній картині світу.

Семінар 1. Психолінгвістика (2 год.)

Лекція 2. Юридична лінгвістика (2 год.)

Особливості взаємодії мови та права як об'єкт лінгво-юридичних досліджень. Співвідношення мовної і правової норми, лінгвістична та юридична кодифікації.

Юрислінгвістичний аспект правничої лінгвістики. Особливості дослідження правових проблем використання мов, їх функціонування і розвитку в різних сферах спілкування.

Лінгвоюридична складова правничої лінгвістики. Використання мовних засобів у законотворчій та правозастосовній діяльності.

Мовленнєва агресія і мовленнєве хуліганство. Проблема інвективності мовлення. Образа, її правовий статус.

Мовленнєве шахрайство та мовленнєве маніпулювання. Мовленнєве маніпулювання як складова фінансових злочинів, порушення прав споживачів тощо.

Мовленнєва крадіжка (плагіат).

Поняття лінгвістичної експертизи. Завдання криміналістичних експертиз, що потребують лінгвістичних знань.

Науково-методичні засади проведення почеркознавчої експертизи: лінгвоюридичний аспект.

Науково-методичні засади проведеннл авторознавчої експертизи: лінгвоюридичний аспект.

Науково-методичні засади проведення експертиза об'єктів інтелектуальної власності: лінгвоюридичний аспект.

Мова нормативно-правових актів України. Основні вимоги до мови законодавча актів.

Типові лінгвоюридичні порушення норм законодавчого підстилю офіційно-ділового стилю, засоби запобігання їм.

Лінгвоюридична експертиза текстів законодавчих актів.

Семінар 2. Юридична лінгвістика (2 год.)

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ
«Прикладна лінгвістика»

Разом: лекції – 12 годин, семінарські заняття – 12 годин, самостійна робота – 44 години, модульний контроль – 4 години.

Тиждень						
Модулі	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.				ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ ІІ.	
Назва модуля	Машинозорієнтовані напрями прикладної лінгвістики				Антропоцентризовані напрями прикладної лінгвістики	
Кількість балів за модуль	93 бали				59 балів	
Загальна кількість балів	152 бали					
Лекції	1	2	3	4	5	6
Дати						
Теми лекцій	Завдання, методи і напрями прикладної лінгвістики (*1 бал*)	Комп'ютерна і корпусна лінгвістика (*1 бал*)	Лексикографія та термінознавство. Електронні лексикографічні системи (*1 бал*)	Машинний переклад (*1 бал*)	Психолінгвістика (*1 бал*)	Юридична лінгвістика (*1 бал*)
Теми семінарських занять	Завдання, методи і напрями прикладної лінгвістики (*1+10=11 балів*)	Комп'ютерна і корпусна лінгвістика (*1+10=11 балів*)	Лексикографія та термінознавство. Електронні лексикографічні системи (*1+10=11 балів*)	Машинний переклад (*1+10=11 балів*)	Психолінгвістика (*1+10=11 балів*)	Юридична лінгвістика (*1+10=11 балів*)
Самостійна робота	Табл. 6.1 (*5 балів*)	Табл. 6.1 (*5 балів*)	Табл. 6.1 (*5 балів*)	Табл. 6.1 (*5 балів*)	Табл. 6.1 (*5 балів*)	Табл. 6.1 (*5 балів*)
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота 1 (*25 балів*)				Модульна контрольна робота 2 (*25 балів*)	

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

Модуль 1. Машинозорієнтовані напрями прикладної лінгвістики

Семінар 1. Завдання, методи і напрями прикладної лінгвістики (2 год.)

1. Прикладна лінгвістика як розділ мовознавства.
2. Функціональний підхід до визначення напрямів прикладної лінгвістики.
3. Напрями прикладної лінгвістики.
4. Методи прикладної лінгвістики.

Рекомендована література

Основна

1. Баранов А.Н. Введение в прикладную лингвистику. – М., 2003. – Режим доступа: http://www.scribd.om/doc/72861304/%D0%91%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2-%D0%90-%D0%9D%D0%92%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%B2-D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%BD%D1%83%D1%8E%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%B2%D0%B8%D1%81% D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83-2001.
2. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава, 2006.
3. Прикладна лінгвістика та лінгвістичні технології: MegaLing-2006: 36. наук. Пр. / НАН України. Укр. Мовн.-інформ. Фонд, Таврійськ. Нац. Ун-т ім. В. І. Вернадського; За ред. В. А. Широкова. — К.: Довіра, 2007. — 345 с.

Додаткова:

1. Алпатов В.М. Об антропоцентрическом и системоцентрическом подходах к языку. // Вопросы языкознания. – 1993. – № 3.
2. Городецкий Б.Ю. Актуальные проблемы прикладной лингвистики // Новое в зарубежной лингвистике, вып. XII. – М., 1983.
3. Звегинцев В.А. Теоретическая и прикладная лингвистика. – М., 1968.
4. Кибрик А.Е. Очерки по общим и прикладным вопросам языкознания. – М., 1992
5. Широков В. А. Гуманітарна традиція і технологічний статус мови // Мовознавство. — 2001. — N 3. — С. 128–132.

Семінар 2. Комп'ютерна і корпусна лінгвістика (2 год.)

1. Розробку автоматизованих методів зберігання, обробки, переробки й використання лінгвістичних знань.
2. Лінгвістичні проблеми штучного інтелекту.
3. Лінгвістичне забезпечення різних прикладних систем.
4. Корпусна лінгвістика як галузь прикладного мовознавства.

Рекомендована література

Основна

1. Анисимов А. Компьютерная лингвистика для всех: Мифы. Алгоритмы. Язык. – Киев: Наук. Думка, 1991.- 208 с. – Режим доступу: http://www.classes.ru/grammar/129.Anisimov/
2. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава, 2006.
3. Комп'ютерна лінгвістика / В. Г. Волошин. – Суми : Університетська книга , 2004 .- 382 с.

Додаткова:

1. Баранов А.Н. Автоматизация лингвистических исследований: корпус текстов как лингвистическая проблема // Русистика сегодня. – 1998. – № 12.
2. Блехман, М. С. Комп'ютерна лінгвістика / М. С. Блехман. – Х. : ХГУ, 1997. – 153 с.
3. Искусственный интеллект. Справочник, кн. 1. // Системы общения и экспертные системы. М., 1990
4. Корпусна лінгвістика: Моногр. / В. А. Широков, О. В. Бугаков, Т. О. Грязнухіна, О. М. Костишин, М. Ю. Кригін; НАН України, Укр. мов.-інформ. фонд. — К.: Довіра, 2005. — 472 с.
5. Пиотровский Р.Г., Бектаев К.Б., Пиотровская А.А. Математическая лингвистика. – М., 1977.
6. Технолингвистика: модели данных и проблемы программирования / В. А. Широков // Перша міжнар. наук.-практ. конф. з програмув. УкрПРОГ'98: Пр. / НАН України. — 1998. — С. 451–461. — Библиогр.: 23 назв. — рус.

Семінар 3. Лексикографія та термінознавство. Електронні лексикографічні системи (2 год.)

1. Лексикографія як розділ мовознавства.
2. Класифікація словників.
2.1. Енциклопедичні словники, їх особливості.
2.2. Лінгвістичні словники, їх особливості: одно- й багатомовні словники, тлумачні, етимологічні, орфографічні, орфоепічні, паронімів, синонімів, фразеологічні ін. Термінологічні словники.
3. Електронні лексикографічні системи.
4. Закономірності і специфіку розвитку термінологічної системи. Унормування і стандартизація терміносистеми.

Рекомендована література

Основна

1. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава, 2006.

2. Прикладна лінгвістика та лінгвістичні технології: MegaLing-2006: 36. наук. Пр. / НАН України. Укр. Мовн.-інформ. Фонд, Таврійськ. Нац. Ун-т ім. В. І. Вернадського; За ред. В. А. Широкова. — К.: Довіра, 2007. — 345 с.

Додаткова:

1. Системотехнические и лингвистические принципы проектирования украинского лингвистического корпуса / В. Широков, О. Костышин, А. Рабулец, Н. Сидорчук // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. Вернадського. — 2005. — Вип. 14. — С. 190–199.
2. Технологічні основи сучасної тлумачної лексикографії / В. А. Широков, О. Г. Рабулець, І. В. Шевченко, О. М. Костишин, К. М. Якименко // Мовознавство. — 2002. — N 6. — С. 49-86. — Бібліогр.: 16 назв. — укр.
3. Трирівнева система цифрових бібліотек з технологією «клієнт — сервер» / О. Костишин, В. Широков // Бібл. вісн. — 2002. — N 3. — С. 39-42. — укр.
4. Широков В. А. Феноменологія лексикографічних систем: Моногр. — К.: Наук. думка, 2004. — 327 с.
5. Широков В. А. Гуманітарна традиція і технологічний статус мови // Мовознавство. — 2001. — N 3. — С. 128–132.
6. Широков В. А. Елементи лексикографії: Моногр. — К.: Довіра, 2005. — 304 с.

Семінар 4. Машинний переклад (2 год.)

1. Переклад текстів (письмових та усних) з однієї природної мови на іншу за допомогою комп'ютера.
2. Підходи до побудови алгоритмів машинного перекладу.
3. Види систем машинного перекладу.
4. Системи послівного перекладу (word-for-word translation).
5. Структурно-граматичні системи машинного перекладу.
6. Структурно-семантичні системи машинного перекладу.
7. Автоматизовані робочі місця (станції).

Рекомендована література

Основна

1. Анисимов А. Компьютерная лингвистика для всех: Мифы. Алгоритмы. Язык. – Киев: Наук. Думка, 1991.- 208 с. – Режим доступу: http://www.classes.ru/grammar/129.Anisimov/
2. Комп'ютерна лінгвістика / В. Г. Волошин. – Суми : Університетська книга , 2004 .- 382 с.
3. Прикладна лінгвістика та лінгвістичні технології: MegaLing-2006: 36. наук. Пр. / НАН України. Укр. Мовн.-інформ. Фонд, Таврійськ. Нац. Ун-т ім. В. І. Вернадського; За ред. В. А. Широкова. — К.: Довіра, 2007. — 345 с.

Додаткова:

1. Пиотровский Р.Г., Бектаев К.Б., Пиотровская А.А. Математическая лингвистика. – М., 1977.
2. Хатіашвілі Х.А., Аміреджібі Н.М. До питання про машинний переклад і функціонування електронних словників. - 2010 - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Natural/Vdpu/Movozn/2010_16/article/56.pdf

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. АНТРОПОЦЕНТРИЗОВАНІ НАПРЯМИ ПРИКЛАДНОЇ ЛІНГВІСТИКИ

Семінар 1. Психолінгвістика (2 год.)

1. Психолінгвістика як галузь мовознавства.
2. Психопатолінгвістка.
3. Мовні здібності людини в нормі та в патології. Мовлення при змінених станах свідомості.
4. Співвідношення мовної і правової поведінки особи.
5. Вербальні засоби впливу на людину і групи людей у ситуаціях, що можуть мати правові наслідки.

Рекомендована література

Основна

1. Белянини В.П. Введение в психолингвистику. – М.: "ЧеРо", 2001. – 128 с.
2. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава, 2006.

Додаткова:

1. Алпатов В.М. Об антропоцентрическом и ситемоцентрическом подходах к языку. // Вопросы языкознания. – 1993. – № 3.
2. Баранов А.Н., Паршин П.Б. Языковые механизмы вариативной интерпретации действительности как средство воздействия на сознание. // Роль языка в средствах массовой коммуникации. – М., 1986
3. Баранов А.Н. Что нас убеждает? Речевое воздействие и общественное сознание. – М.: Знание, 1990. – 64 с.
4. Бардіна Н.В. Психолінгвістика: програма, компендіум та методичні вказівки. – Одеса, 2007. – 48 с.
5. Бардина Н.В. Дискурсные средства манипуляции надсубъектным сознанием // Мова і культура. – 2007. – Вип. 9, т. 1. – С. 178 – 189.
6. Бардина Н.В. Горизонты психолингвистической экспертизы // MegaLing'2007 Горизонти прикладної лінгвістики та лінгвістичних технологій: Доповіді міжнародної конференції. 20 – 27 вересня 2006, Україна, Крим, Партеніт. – Сімферополь: Вид-во "ДиАйПи", 2006. – С. 167 – 168.

7. Блакар Р.М. Язык как инструмент социальной власти (теоретико-эмпирические исследования языка и его использования в социальной культуре) // Язык и моделирование социального взаимодействия – Под ред. В.В. Петрова. – М.: Прогресс, 1987. – С. 88 – 125.
8. Доценко Е.Л. Вербальные средства влияния в современном судебном дискурсе // Логический анализ языка. Между ложью и фантазией / Отв. ред. Н.Д. Арутюнова. – М.: Издательство «Индрик», 2008. – С. 143 – 150.
9. Ковалевська Т.Ю. Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування. - Одеса: Фенікс, 2001.
10. Ковалевська Т.Ю., Броннікова С.А. Основи ефективної комунікації: Навчальний посібник (Порадник управлінцеві на щодень). – Одеса: Фенікс, 2008. – 140 с.
11. Леонтьев А.А., Шахнарович А.М., Батов В.И. Речь как орудие воздействия // Речь в криминалистике и судебной психиатрии. – М.: МГУ, 1977. – С. 38 – 42.
12. Леонтьева Н.Н. Семантика связного текста и единицы информационного анализа. // Научно-техническая информация, сер. 2. – 1981. – № 1.
13. Лурия А. Р. Язык и сознание. Под редакцией Е. Д. Хомской, Изд-во Моск. ун-та, 1979, 320 с. – Режим доступа: http://www.classes.ru/grammar/144.Luria/.
14. Лурия А.Р. Письмо и речь: Нейролингвистическое исследование. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 352 с.

Семінар 2. Юридична лінгвістика (2 год.)

1. Особливості взаємодії мови та права як об'єкт лінгво-юридичних досліджень.
2. Юрислінгвістичний аспект правничої лінгвістики.
3. Лінгвоюридична складова правничої лінгвістики.
4. Мовленнєва агресія і мовленнєве хуліганство.
5. Мовленнєве шахрайство та мовленнєве маніпулювання. споживачів тощо.
6. Мовленнєва крадіжка (плагіат).
7. Поняття лінгвістичної експертизи.
8. Лінгвоюридична експертиза текстів законодавчих актів.

Рекомендована література

Основна

1. Баранов А.Н. Введение в прикладную лингвистику. – М., 2003. – Режим доступа: http://www.scribd.om/doc/72861304/%D0%91%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2-%D0%90-%D0%9D%D0%92%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%B2-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%BD%D1%83%D1%8E%D0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%B2%D0%B8%D1%81% D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83-2001.

2. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава, 2006.
3. Нагорна Л. Політична мова і мовна політика : діапазон можливостей політичної лінгвістики : [монографія] [Текст] / Л. П. Нагорна. – Київ : Світогляд , 2005 .- 315 с.

Додаткова:

1. Баранов А.Н. Лингвистическая экспертиза текста: теория и практика: учеб. пособие. – М.: Флинта: Наука, 2007. – 529 с.
2. Бардіна Н.В. Експериментальні методи дослідження мови та основи лінгвістичної діагностики: програма, компендіум та методичні вказівки. – Одеса, 2007. – 52 с.
3. Бардина Н.В. Горизонты психолингвистической экспертизы // MegaLing'2007 Горизонти прикладної лінгвістики та лінгвістичних технологій: Доповіді міжнародної конференції. 20 – 27 вересня 2006, Україна, Крим, Партеніт. – Сімферополь: Вид-во "ДиАйПи", 2006. – С. 167 – 168.
4. Галяшина Е.И. Назначение, производство и оценка заключения судебной лингвистической экспертизы (Методические рекомендации) // Цена слова. - Ел. ресурс: <http://www.gdf.ru/books/books/cena_slova3/029.htm>.
5. Биндюков И.В. Квалификация составов языковых правонарушений // Юрислингвистика-5: Юридические аспекты языка и лингвистические аспекты права. - Ел. ресурс: < http://irbis.asu.ru/mmc/juris5/3.ru.shtml >.
6. Голев Н.Д. Экспертиза конфликтных текстов в современной лингвистической и юридической парадигмах. – Ел. ресурс: <http://lingvo.asu.ru/golev/articles/v64.html#top#top >. Бірюков А.В. Тестування лінгвістичної якості систем машинного перекладу "Плай", "Прагма" та "Ленгвідж майстер" - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_gn/2008_4/files/GN_04_2008_Birukov.pdf
7. Доценко О.Л. Реалізація лексичних засобів сугестивного впливу в судовому дискурсі // Проблеми граматики і лексикології української мови: Зб. наук. праць. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова., 2005. - С. 54 – 62.
8. Доценко О.Л. Вербальні засоби впливу в профілактичній антинаркотичній діяльності // Науковий вісник НАВСУ. – 2005. – № 5. – С. 178 – 186.
9. Доценко Е.Л. Вербальные средства влияния в современном судебном дискурсе // Логический анализ языка. Между ложью и фантазией / Отв. ред. Н.Д. Арутюнова. – М.: Издательство «Индрик», 2008. – С. 143 – 150.
10. Жельвис В.И. Брань в зеркале права: взгляд из Америки // Юрислингвистика-5: Юридические аспекты языка и лингвистические аспекты права. - Ел. ресурс: < http://irbis.asu.ru/mmc/juris5/3.ru.shtml >.
11. Жельвис В.И. Письмо Пушкина Геккерену: анализ оскорбления // Юрислингвистика-5: Юридические аспекты языка и лингвистические аспекты права. - Ел. ресурс: < http://irbis.asu.ru/mmc/juris5/3.ru.shtml >.

12. Коряковцев А.В., Головачева О.В. К проблеме инвективного функционирования языка и лексикографического описания русской инвективной лексики // Юрислингвистика-5: Юридические аспекты языка и лингвистические аспекты права. – Ел. ресурс: <http://irbis.asu.ru/mmc/juris5/r6.ru.shtml>.
13. Крейдлин Г.Е. Агрессия и гендерное невербальное поведение // Эл. ресурс: <http://www.linguistics.kiev.ua/seminar/2004/04/10/seminar_2_agressija__18.html>.
14. Матвеева О.Н. К вопросу о юридизации конфликтного текста // Юрислингвистика-5: Юридические аспекты языка и лингвистические аспекты права. - Ел. ресурс: < http://irbis.asu.ru/mmc/juris5/3.ru.shtml >.
15. Наумов В.В. Лингвистическая идентификация личности. – М.: КомКнига, 2007. – 240 с.
16. Полудьонний М. Право на висловлення оціночних суджень крізь призму захисту репутації // Юридичний журнал. – 2003. - № 10. – Ел ресурс: < http://www.justinian.com.ua/article.php?id=82>.
17. Понятие чести и достоинства, оскорбления и ненормативности в текстах права и средств массовой информации. – Отв. ред. А.К. Симонов. – М.: Издательство “Права человека”, 1997.
18. Рецкер Я. Плагиат или самостоятельный перевод? (об одной судебной экспертизе) // Тетради переводчика. – 1963. - С. 42 - 64.
19. Шарифуллин Б.Я. Языковая агрессия и языковое насилие в свете юрислингвистики: проблема инвективы // Юрислингвистика-5: Юридические аспекты языка и лингвистические аспекты права. - Ел. ресурс: < http://irbis.asu.ru/mmc/juris5/3.ru.shtml >.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ І.

Модуль 1. Машинозорієнтовані напрями прикладної лінгвістики

Тема 1. Завдання, методи і напрями прикладної лінгвістики (8 год.)

Завдання 1 (4 год.). На сайті КОЛІНТ знайдіть більш детальний опис напрямів прикладної лінгвістики (http://forum.dialog-21.ru/actualforum.aspx). Законспектуйте інформацію.

Завдання 2 (4 год.). Наведіть приклад аналізу мовної одиниці з погляду прикладної лінгвістики.

Тема 2. Комп'ютерна і корпусна лінгвістика (6 год.)

Завдання 1 (4 год.). На сайті http://training.abbyyonline.com/ знайдіть інформацію про методику on-line навчання іноземній мові. Проаналізуйте та законспектуйте її. Розробіть фрагмент уроку за цією методикою.

Завдання 2 (2 год.). Знайдіть українські корпуси текстів і апробуйте методи лінгвістичного аналізу за їх допомогою. Висновки оформіть як доповідь.

Тема 3. Лексикографія та термінознавство. Електронні лексикографічні системи (6 год.)

Завдання 1 (2 год.). Порівняйте моделі словникової статті енциклопедичного та лінгвістичного словників. Зробіть власні висновки.

Завдання 2 (2 год.). Проаналізуйте електронну лексикографічну систему України.

Завдання 3 (2 год.). Виберіть з тлумачних і термінологічних словників визначення трьох лінгвістичних термінів. Проаналізуйте структуру словникових статей, різницю тлумачень одного й того самого поняття.

Тема 4. Машинний переклад (6 год.)

Завдання 1 (2 год.). Протестуйте машинний переклад системи Google Translate на українську мову 5 різних англійських слів. Приклади контексту доберіть власні. Зверніть увагу на врахування полісемії. Зробіть висновок.

Завдання 2 (4 год.). Створіть комп'ютерну презентацію на 10 сторінок з історії машинного перекладу, технології машинного перекладу, платформу машинного перекладу.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II.
Антропоцентризовані напрями прикладної лінгвістики

Тема 1. Психолінгвістика (6 год.)

Завдання (6 год.). Підготуйте доповідь і мультимедійну презентацію за однією з тем:

1. Експериментальне вивчення слів та груп слів. Значення слова та можливості його опису.
2. Асоціативний підхід до значення слова. Методика вільного асоціативного експерименту. Асоціативні норми в мові. Типологія вербальних асоціацій. Методики асоціативного експерименту.
3. Дитяче мовлення як матеріал психолінгвістичного дослідження.
4. Функціональна асиметрія мозку та мовленнєва діяльність. Особливості мовлення хворих з пригніченою діяльністю однієї з півкуль мозку.
5. Патологія мовлення. Мовлення хворих з афазією.

Тема 2. Юридична лінгвістика (10 год.)

Завдання 1 (2 год.). Знайдіть помилку в тексті статті Конституції України, визначте її тип. Відредагуйте текст.

Місцеве самоврядування є правом територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста – самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України (ст. 140 Конституції України).

Завдання 2 (4 год.). Проведіть лінгвістичну експертизу тексту. Визначте соціально-демографічні та психологічні особливості автора.

Як нас заселили, так не було ремонту. Нащот гарячої води й отоплєнія нема що говорити. На вулиці холодно і ми сидимо в квартирі вдіті. У мене на трубі в санвузлі стоять хомути, полотенце-сушилку вирізали, полу нема, просто перекриття. Помитися у ванній теплою водою неможна – холодно, бо у ванній замість батареї повинен стояти змієвик-полотенцесушитель. Гроші беруть з общих квадратів, і будинок окупив себе вже 100 разів. То чому платиш, скільки вимагають, а сам нічого за це не маєш?

Завдання 3 (4 год.). Доберіть матеріал, який би демонстрував застосування прийомів мовленнєвого шахрайства.

Карта самостійної роботи студента

Карту самостійної роботи, де визначено форми академічного контролю, успішність (бали) і термін виконання самостійної роботи спеціаліста, подано у табл. 6.1.

Таблиця 6.1

КАРТА САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТА

Змістовий модуль та теми курсу	Академічний контроль	Бали	Термін виконання (тижні)
МОДУЛЬ І.			
Тема 1: Завдання, методи і напрями прикладної лінгвістики (10 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	5	I
Тема 2: Комп'ютерна і корпусна лінгвістика (6 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	5	I
Тема 3. Лексикографія та термінознавство. Електронні лексикографічні системи (6 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	5	IV
Тема 5. Машинний переклад (6 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	5	IV
МОДУЛЬ ІІ.			
Тема 1: Психолінгвістика (6 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	5	II
Тема 2: Юридична лінгвістика (10 год.)	Практичне заняття, модульний контроль	5	II
Разом за семестр – 44 год.		30	

VII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення студентів із дисципліни «Прикладна лінгвістика» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип пооперaційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок; розширення кількості підсумкових балів до 100.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість балів за одиницю	Кількість одиниць до розрахунку	Всього
1.	Відвідування лекцій	1	6	6
2.	Відвідування практичних (семінарських) занять	1	6	6
3.	Виконанння завдання з самостійної роботи (домашнього завданння)	5	6	30
4.	Робота на семінарському (практичному) занятті, в т.ч. доповідь, дискусія, виступ, повідомлення	10	6	60
5.	Модульна контрольна робота	25	2	50
Максимальна кількість балів за І семестр				152
Коефіцієнт розрахунку рейтингових балів 152/100=1,52				

У процесі оцінювання навчальних досягнень магістрів застосовують такі методи:

- ***Методи усного контролю*:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- ***Методи письмового контролю:*** модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, звіт, реферат, есе.
- ***Методи самоконтролю:*** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	**A**	відмінно	зараховано
82-89	**B**	добре	
75-81	**C**		
69-74	**D**	задовільно	
60-68	**E**		
35-59	**FX**	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
34	**F**	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Загальні критерії оцінювання успішності студентів, які отримали за 4-бальною шкалою оцінки «відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно», подано у табл. 8.3.

Таблиця 8.3

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів дисципліни

"Відмінно"	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
"Добре"	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
"Задовільно"	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.
"Незадовільно"	виставляється студентові, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентові, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу.

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в режимі комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Реферативні дослідження та есе, які виконує студент за визначеною тематикою, обговорюються та захищаються на семінарських або індивідуальних заняттях.

Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності.

VIII. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

І. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

- *Словесні:* лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.
- *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

ІІ. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

IX. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- опорні конспекти лекцій, їх мультимедійний супровід;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- тестові та контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

X. ПИТАННЯ ДО КУРСУ "ПРИКЛАДНА ЛІНГВІСТИКА"

1. Прикладна лінгвістика як розділ мовознавства.
2. Напрями прикладної лінгвістики.
3. Патопсихолінгвістичний напрям.
4. Юридична лінгвістика.
5. Методика навчання рідній й іноземній мовам.
6. Лінгвістика комунікативного впливу.
7. Лінгвопроектування.
8. Лексикографічне та прескриптивне спрямування прикладної лінгвістики.
9. Комп'ютерна лінгвістика і машинний переклад.
10. Методи прикладної лінгвістики.
11. Розробку автоматизованих методів зберігання, обробки, переробки й використання лінгвістичних знань.
12. Лінгвістичні проблеми штучного інтелекту.
13. Лінгвістичне забезпечення різних прикладних систем.
14. Корпусна лінгвістика як галузь прикладного мовознавства.
15. Корпус текстів. Вимоги до корпусів текстів.
16. Електронні лексикографічні системи.
17. Лексикографія як розділ мовознавства. Історія українського словникарства.
18. Класифікація словників.
19. Закономірності і специфіку розвитку термінологічної системи. Унормування і стандартизація терміносистеми.
20. Переклад текстів (письмових та усних) з однієї природної мови на іншу за допомогою комп'ютера.
21. Підходи до побудови алгоритмів машинного перекладу.
22. Статистичний машинний переклад як різновид машинного перекладу тексту.
23. Види систем машинного перекладу.
24. Автоматизовані робочі місця (станції) перекладача.
25. Психолінгвістика як галузь мовознавства, предмет і завдання психолінгвістики. Психопатолінгвістка.
26. Мовні здібності людини в нормі та в патології. Мовлення при змінених станах свідомості.
27. Співвідношення мовної і правової поведінки особи.
28. Вербальні засоби впливу на людину і групи людей у ситуаціях, що можуть мати правові наслідки.
29. Істина й неправда в словесній картині світу.
30. Особливості взаємодії мови та права як об'єкт лінгво-юридичних досліджень.
31. Співвідношення мовної і правової норми, лінгвістична та юридична кодифікації.
32. Юрислінгвістичний аспект правничої лінгвістики.
33. Лінгвоюридична складова правничої лінгвістики.

34. Мовленнєва агресія і мовленнєве хуліганство. Проблема інвективності мовлення. Образа, її правовий статус.
35. Мовленнєве шахрайство та мовленнєве маніпулювання.
36. Мовленнєва крадіжка (плагіат).
37. Поняття лінгвістичної експертизи. Завдання криміналістичних експертиз, що потребують лінгвістичних знань.
38. Науково-методичні засади проведення почеркознавчої експертизи: лінгвоюридичний аспект.
39. Науково-методичні засади проведення авторознавчої експертизи: лінгвоюридичний аспект.
40. Науково-методичні засади проведення експертиза об'єктів інтелектуальної власності: лінгвоюридичний аспект.
41. Мова нормативно-правових актів України. Основні вимоги до мови законодавча актів.
42. Типові лінгвоюридичні порушення норм законодавчого підстилю офіційно-ділового стилю, засоби запобігання їм.
43. Лінгвоюридична експертиза текстів законодавчих актів.

XII. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна

1. Анисимов А. Компьютерная лингвистика для всех: Мифы. Алгоритмы. Язык. – Киев: Наук. Думка, 1991.- 208 с. – Режим доступу: http://www.classes.ru/grammar/129.Anisimov/
2. Баранов А.Н. Введение в прикладную лингвистику. – М., 2003. – Режим доступа: http://www.scribd.om/doc/72861304/%D0%91%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2-%D0%90-%D0%9D%D0%92%D0%B2%D0%B5%D0%B4%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%B2-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4%D0%BD%D1%83%D1%8ED0%BB%D0%B8%D0%BD%D0%B3%D0%B2%D0%B8%D1%81% D1%82%D0%B8%D0%BA%D1%83-2001.
3. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. – Полтава, 2006.
4. Комп'ютерна лінгвістика / В. Г. Волошин. – Суми : Університетська книга , 2004 .- 382 с.
5. Нагорна Л. Політична мова і мовна політика : діапазон можливостей політичної лінгвістики : [монографія] [Текст] / Л. П. Нагорна. – Київ : Світогляд , 2005 .- 315 с.
6. Новое в зарубежной лингвистике: Вып. XXIV. Компьютерная лингвистика. — М.: Прогресс, 1989.—432 с. – Режим доступа: http://www.classes.ru/grammar/165.new-in-linguistics-24/.
7. Прикладна лінгвістика та лінгвістичні технології: MegaLing-2006: 36. наук. Пр. / НАН України. Укр. Мовн.-інформ. Фонд, Таврійськ. Нац. Ун-т ім. В. І. Вернадського; За ред. В. А. Широкова. — К.: Довіра, 2007. — 345 с.

Додаткова:

1. Алпатов В.М. Об антропоцентрическом и ситемоцентрическом подходах к языку. // Вопросы языкознания. -- 1993. – № 3.
20. Баранов А.Н. Автоматизация лингвистических исследований: корпус текстов как лингвистическая проблема. // Русистика сегодня. – 1998. – № 12.
21. Баранов А.Н., Паршин П.Б. Языковые механизмы вариативной интерпретации действительности как средство воздействия на сознание. // Роль языка в средствах массовой коммуникации. – М., 1986
22. Баранов А.Н. Что нас убеждает? Речевое воздействие и общественное сознание. – М.: Знание, 1990. – 64 с.
23. Баранов А.Н. Лингвистическая экспертиза текста: теория и практика: учеб. пособие. – М.: Флинта: Наука, 2007. – 529 с.
24. Бардіна Н.В. Психолінгвістика: програма, компендіум та методичні вказівки. – Одеса, 2007. – 48 с.
25. Бардіна Н.В. Експериментальні методи дослідження мови та основи лінгвістичної діагностики: програма, компендіум та методичні вказівки. – Одеса, 2007. – 52 с.

26. Бардина Н.В. Дискурсные средства манипуляции надсубъектным сознанием // Мова і культура. – 2007. – Вип. 9, т. 1. – С. 178 – 189.
27. Бардина Н.В. Горизонты психолингвистической экспертизы // MegaLing'2007 Горизонти прикладної лінгвістики та лінгвістичних технологій: Доповіді міжнародної конференції. 20 – 27 вересня 2006, Україна, Крим, Партеніт. – Сімферополь: Вид-во "ДиАйПи", 2006. – С. 167 – 168.
28. Белянини В.П. Введение в психолингвистику. -- М.: "ЧеРо", 2001. – 128 с.
29. Галяшина Е.И. Назначение, производство и оценка заключения судебной лингвистической экспертизы (Методические рекомендации) // Цена слова. - Ел. ресурс: <http://www.gdf.ru/books/books/cena_slova3/029.htm>.
30. Биндюков И.В. Квалификация составов языковых правонарушений // Юрислингвистика-5: Юридические аспекты языка и лингвистические аспекты права. - Ел. ресурс: < http://irbis.asu.ru/mmc/juris5/3.ru.shtml >.
31. Блакар Р.М. Язык как инструмент социальной власти (теоретико-эмпирические исследования языка и его использования в социальной культуре) // Язык и моделирование социального взаимодействия – Под ред. В.В. Петрова. – М.: Прогресс, 1987. – С. 88 -- 125.
32. Голев Н.Д. Экспертиза конфликтных текстов в современной лингвистической и юридической парадигмах. – Ел. ресурс: <http://lingvo.asu.ru/golev/articles/v64.html#top#top >. Бірюков А.В. Тестування лінгвістичної якості систем машинного перекладу "Плай", "Прагма" та "Ленгвідж майстер" - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_gn/2008_4/files/GN_04_2008_Birukov.pdf
33. Блехман, М. С. Комп'ютерна лінгвістика / М. С. Блехман. – Х. : ХГУ, 1997. – 153 с.
34. Городецкий Б.Ю. Актуальные проблемы прикладной лингвистики. // Новое в зарубежной лингвистике, вып. XII. – М., 1983.
35. Доценко О.Л. Реалізація лексичних засобів сугестивного впливу в судовому дискурсі // Проблеми граматики і лексикології української мови: Зб. наук. праць. – К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова., 2005. - С. 54 – 62.
36. Доценко О.Л. Вербальні засоби впливу в профілактичній антинаркотичній діяльності // Науковий вісник НАВСУ. – 2005. – № 5. – С. 178 – 186.
37. Доценко Е.Л. Вербальные средства влияния в современном судебном дискурсе // Логический анализ языка. Между ложью и фантазией / Отв. ред. Н.Д. Арутюнова. – М.: Издательство «Индрик», 2008. – С. 143 – 150.
38. Жельвис В.И. Брань в зеркале права: взгляд из Америки // Юрислингвистика-5: Юридические аспекты языка и лингвистические аспекты права. - Ел. ресурс: < http://irbis.asu.ru/mmc/juris5/3.ru.shtml >.
39. Жельвис В.И. Письмо Пушкина Геккерену: анализ оскорбления // Юрислингвистика-5: Юридические аспекты языка и лингвистические аспекты права. - Ел. ресурс: < http://irbis.asu.ru/mmc/juris5/3.ru.shtml >.
40. Звегинцев В.А. Теоретическая и прикладная лингвистика. – М., 1968.

41. Інтелектуальна власність в Україні: правові засади та практика. – Т. 2: Авторське право та суміжні права. – К.: Видавничий дім "Ін Юре", 1999. – 460 с.
42. Искусственный интеллект. Справочник, кн. 1. // Системы общения и экспертные системы. М., 1990
43. Караулов Ю.Н. Общая и русская идеография. – М., 1976.
44. Кибрик А.Е. Очерки по общим и прикладным вопросам языкознания. – М., 1992
45. Ковалевська Т.Ю. Комунікативні аспекти нейролінгвістичного програмування. - Одеса: Фенікс, 2001.
46. Ковалевська Т.Ю., Броннікова С.А. Основи ефективної комунікації: Навчальний посібник (Порадник управлінцеві на щодень). – Одеса: Фенікс, 2008. – 140 с.
47. Корпусна лінгвістика: Моногр. / В. А. Широков, О. В. Бугаков, Т. О. Грязнухіна, О. М. Костишин, М. Ю. Кригін; НАН України, Укр. мов.-інформ. фонд. — К.: Довіра, 2005. — 472 с.
48. Коряковцев А.В., Головачева О.В. К проблеме инвективного функционирования языка и лексикографического описания русской инвективной лексики // Юрислингвистика-5: Юридические аспекты языка и лингвистические аспекты права. – Ел. ресурс: <http://irbis.asu.ru/mmc/juris5/r6.ru.shtml>.
49. Крейдлин Г.Е. Агрессия и гендерное невербальное поведение // Эл. ресурс: <http://www.linguistics.kiev.ua/seminar/2004/04/10/seminar_2_agressija__18.html>.
50. Леонтьев А.А., Шахнарович А.М., Батов В.И. Речь как орудие воздействия // Речь в криминалистике и судебной психиатрии. – М.: МГУ, 1977. – С. 38 – 42.
51. Леонтьева Н.Н. Семантика связного текста и единицы информационного анализа. // Научно-техническая информация, сер. 2. – 1981. – № 1.
52. Лурия А. Р. Язык и сознание. Под редакцией Е. Д. Хомской, Изд-во Моск. ун-та, 1979, 320 с. – Режим доступа: http://www.classes.ru/grammar/144.Luria/.
53. Лурия А.Р. Письмо и речь: Нейролингвистическое исследование. – М.: Издательский центр «Академия», 2002. – 352 с.
54. Мамедова М.Г., Мамедова З.Ю. Машинний переклад: еволюція та основні аспекти моделювання. Баку. - 2005, 156 с. - Режим доступу: http://library.ict.az/files/ik_38.pdf
55. Матвеева О.Н. К вопросу о юридизации конфликтного текста // Юрислингвистика-5: Юридические аспекты языка и лингвистические аспекты права. - Ел. ресурс: < http://irbis.asu.ru/mmc/juris5/3.ru.shtml >.
56. Наумов В.В. Лингвистическая идентификация личности. – М.: КомКнига, 2007. – 240 с.
57. Новое в зарубежной лингвистике: Вып. XXIV. Компьютерная лингвистика: Пер. с англ./Сост., ред. и вступ. ст. Б. Ю. Городецкого.— М.: Прогресс,

1989.—432 с. – Режим доступа: http://www.classes.ru/grammar/165.new-in-linguistics-24/.
58. Пиотровский Р.Г., Бектаев К.Б., Пиотровская А.А. Математическая лингвистика. – М., 1977.
59. Полудьонний М. Право на висловлення оціночних суджень крізь призму захисту репутації // Юридичний журнал. -- 2003. - № 10. – Ел ресурс: < http://www.justinian.com.ua/article.php?id=82>.
60. Понятие чести и достоинства, оскорбления и ненормативности в текстах права и средств массовой информации. – Отв. ред. А.К. Симонов. – М.: Издательство "Права человека", 1997.
61. Рецкер Я. Плагиат или самостоятельный перевод? (об одной судебной экспертизе) // Тетради переводчика. – 1963. - С. 42 - 64.
62. Системотехнические и лингвистические принципы проектирования украинского лингвистического корпуса / В. Широков, О. Костышин, А. Рабулец, Н. Сидорчук // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. Вернадського. — 2005. — Вип. 14. — С. 190–199.
63. Технолингвистика: модели данных и проблемы программирования / В. А. Широков // Перша міжнар. наук.-практ. конф. з програмув. УкрПРОГ'98: Пр. / НАН України. — 1998. -- С. 451–461. — Библиогр.: 23 назв. — рус.
64. Технологічні основи сучасної тлумачної лексикографії / В. А. Широков, О. Г. Рабулець, І. В. Шевченко, О. М. Костишин, К. М. Якименко // Мовознавство. — 2002. — N 6. -- С. 49-86. -- Бібліогр.: 16 назв. — укр.
65. Трирівнева система цифрових бібліотек з технологією «клієнт — сервер» / О. Костишин, В. Широков // Бібл. вісн. — 2002. — N 3. — С. 39-42. — укр.
66. Хатіашвілі Х.А., Аміреджібі Н.М. До питання про машинний переклад і функціонування електронних словників. - 2010 - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Natural/Vdpu/Movozn/2010_16/article/56.pdf
67. Чрділелі Т.В., Кожемяченко Н.В., Ю.Г. Хохлов. Інформаційні технології у мовознавчих студіях. - 2010 - Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/newtech/2010_1/articles/2-8.pdf
68. Шайкевич А.Я. Дистрибутивно-статистический анализ в семантике. – В кн.: Принципы и методы семантических исследований. – М., 1976.
69. Шарифуллин Б.Я. Языковая агрессия и языковое насилие в свете юрислингвистики: проблема инвективы // Юрислингвистика-5: Юридические аспекты языка и лингвистические аспекты права. - Ел. ресурс: < http://irbis.asu.ru/mmc/juris5/3.ru.shtml >.
70. Широков В. А. Феноменологія лексикографічних систем: Моногр. — К.: Наук. думка, 2004. — 327 с.
71. Широков В. А. Гуманітарна традиція і технологічний статус мови // Мовознавство. — 2001. — N 3. -- С. 128–132.
72. Широков В. А. Елементи лексикографії: Моногр. — К.: Довіра, 2005. — 304 с.